https://doi.org/10.33004/reumatizam-supp-73-1-9

Rehabilitacijske intervencije usmjerene na neurološke manifestacije upalnih reumatskih bolesti

Rehabilitation interventions focused on neurological manifestations in inflammatory rheumatic diseases

Frane Grubišić [1,2,3], Valentina Delimar [1,2,3]

[1]*Klinika za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, KBC Sestre Milosrdnice Zagreb*
[2]*Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*
[3]*Refererntni centar za spondiloartritis Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske*

Važno je istaknuti kako neurološki simptomi mogu biti uzročno povezani s osnovnom bolesti, mogu nastati kao nuspojava liječenja ili se pak javiti kao komorbiditet, neovisno o samoj reumatskoj bolesti. Rehabilitacijske su intervencije pozicionirane kao komplementarni terapijski modalitet medikamentnom liječenju kao primarnoj liniji liječenja, uz nužan individualni i multidisciplinaran pristup. Obzirom na mali broj istraživanja u ovom specifičnom području, učinak rehabilitacijskih intervencija se većinom ekstrapolira iz dostupne literature o neurološkoj rehabilitaciji. Simptomi ovise o opsegu i razini lezije središnjeg živčanog sustava (SŽS-a), a principi neurorehabilitacije slijede načela kao i u općoj populaciji, poput detaljno razrađenih smjernica za rehabilitaciju nakon moždanog udara. Simptomi zahvaćenosti SŽS na koje su usmjerene rehabilitacijske intervencije uključuju bol, smetnje gutanja, spazam, parezu, urinarnu inkontinenciju.
Primjenjuju se kineziterapija (aerobni trening, vježbe s otporom, vježbe balansa i stabilizacije trupa), terapija prisilno induciranim pokretom (engl. constraind-induced movement therapy, CIMPT), zrcalna terapija (engl. mirror therapy), uporaba virtualne stvarnosti, funkcionalna elektrostimulacija, hidroterapija, akupunktura, transkutana električna stimulacija živaca (engl. transcutaneous electrical nerve stimulation, TENS), vizualni biofeedback, ortopedska pomagala i ortoze. Od manifestacija perifernog živčanog sustava (PŽS-a) uglavnom se ističe periferna neuropatija, a simptomi se razlikuju ovisno o tome jesu li zahvaćena senzorna, motorna ili autonomna živčana vlakna. Općenito se u rehabilitaciji perifernih neuropatija koriste vježbe otpora, izdržljivosti, balansa i propriocepcije. Kod bolesnika s autonomnom disfunkcijom, osim održavanja adekvatne hidracije, korištenja kompresivne odjeće, suplementacije soli i farmakološke terapije, potencijalno se korisnim pokazalo i povećanje vagalnog tonusa korištenjem biofeedbacka, neuromodulacije i specifičnih vježbi i tehnika disanja. Iako za brojne fizikalno-terapijske modalitete u literaturi nema dovoljno visokokvalitetnih dokaza, dostupna istraživanja pokazuju obećavajuće rezultate primjene različitih vrsta elektromagnetne stimulacije poput TENS-a, NMES-a (engl. neuromuscular electrical stimulation), lasera, radiofrekventne terapije i vibracijske terapije. Za ostale rehabilitacijske tehnike podaci iz literature su nedostatni za donošenje čvrstih preporuka. Najviše dokaza postoji za primjenu TENS-a, a kao potencijalno korisne navode se kognitivna bihevioralna terapija, tehnike relaksacije, zrcalna terapija, stupnjevana motorička vizualizacija, akupunktura i terapijski UZV. Općenito, različiti fizikalni modaliteti koji koriste električnu, svjetlosnu, ultrazvučnu illi magnetsku stimulaciju pokazuju snažan potencijal i obećavajuću primjenu u području regeneracije perifernih živaca, ali za njihovu implementaciju je nužno definirati i standardizirati parametre korištenja.

Ključne riječi: rehabilitacija, upalne reumatske bolesti, neurološke manifestacije
Keywords: rehabilitation, inflammatory rheumatic disease, neurological manifestations
E-mail adresa prezentirajućeg autora: franegrubisic@gmail.com
Izjava o sukobu interesa: nema sukoba interesa